

COMPONENTELE PROCESULUI DE PRODUCȚIE

Este cunoscut faptul că **întreprinderea** reprezintă un sistem economico-financiar deschis, care utilizează o serie de intrări pentru desfășurarea propriei activități și care are ca rezultat un ansamblu de ieșiri, ca urmare a prelucrării resurselor materiale.

Prin **sistem** înțelegem un ansamblu de elemente (principii, reguli, forțe etc.) dependente între ele, care formează un întreg organizat, care pune ordine într-un domeniu de gândire teoretică, reglementează clasificarea materialului într-un domeniu de științe ale naturii sau face ca o activitate practică să funcționeze potrivit scopului urmărit.

Este cunoscut faptul că **întreprinderea** reprezintă un sistem economic financiar deschis, care utilizează o serie de intrări pentru desfășurarea propriei activități. Prin procesul de producție propriu-zis, precum și prin desfășurarea altor activități auxiliare din întreprindere, intrările devin rezultate, respectiv ansamblu de ieșiri.

Se constată că **procesul de producție industrial** reprezintă miezul, nucleul sistemului întreprindere, putând fi privit și abordat ca subsistem atât al sistemului întreprindere, cât și al sistemului economic de sine stătător.

Putem concluziona că procesul de producție are caracterul unui sistem cibernetic, pentru a cărui desfășurare este necesar un ansamblu de intrări care sunt supuse unor prelucrări succesive, devenind ieșirile sistemului.

Un sistem cibernetic presupune existența a trei elemente: intrări, prelucrarea intrărilor, ieșiri sau rezultate.

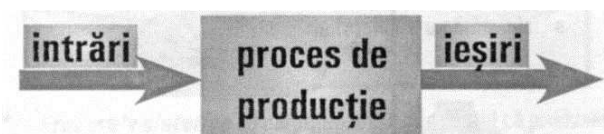

Fig. 1.9 Schema sistemului cibernetic în întreprindere

În figura 1.10, pot fi identificate atât intrările și ieșirile sistemului întreprindere, cât și cele ale subsistemului proces de producție, care poate deveni, la rândul său, sistem.

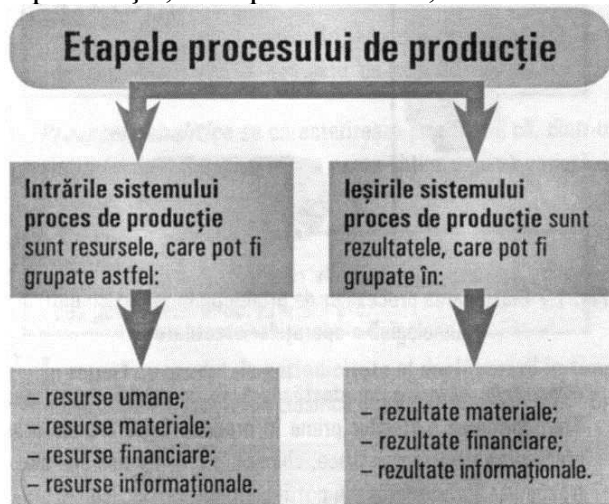

Fig. 1.10 Etapele procesului de producție

1.4.1. Mărimile de intrare ale subsistemului proces de producție

Produsele și serviciile necesare existenței oamenilor sunt obținute prin desfășurarea procesului de producție, al cărui rol fundamental este de a combina resursele după o anumită rețetă tehnologică, cu respectarea anumitor standarde de calitate, cu scopul realizării bunurilor necesare satisfacerii nevoilor clienților.

Resursele utilizate în cadrul sistemului întreprindere, precum și în cadrul subsistemului proces de producție pot fi grupate astfel:

- resurse umane;
- resurse materiale;
- resurse financiare;
- resurse informaționale.

Pornind de la sistemul întreprindere, constatăm că și pentru subsistemul proces de producție resursele sunt aceleași, cu o mai mică pondere a resurselor financiare, care sunt gestionate prin desfășurarea altor activități ale întreprinderii, în cadrul unor subdiviziuni organizatorice. Astfel, o mare importanță prezintă resursele umane, materiale și informaționale. Aprecierea activității unei unități economice se poate face numai prin evaluarea modului de utilizare a fiecărei intrări în sistemul numit „întreprindere”, ca și în subsistemul „proces de producție”, managementului revenindu-i sarcina de a valorifica informațiile obținute din analiza indicatorilor și de a adapta activitatea unității la cerințele mediului economic intern și extern.

Resursele umane, întâlnite și sub denumirea de forță de muncă, sunt reprezentate de ansamblul personalului care participă în mod direct la desfășurarea procesului de producție.

Modul în care resursele umane contribuie la desfășurarea procesului de producție se reflectă în rodnicia muncii, respectiv în productivitatea muncii.

Pentru calcularea și analizarea productivității forței de muncă, potrivit metodologiei EUROSTAT-ului, **principalii indicatori ai forței de muncă pe termen scurt sunt:**

- timpul de lucru utilizat (număr ore/om lucrate);
- forța de muncă utilizată (număr de persoane angajate);
- câștigurile salariale.

Calcularea productivității în funcție de timpul de lucru utilizat presupune cunoașterea structurii timpului de muncă și folosirea eficientă a timpului de muncă productiv, prin utilizarea normării muncii, ca bază a dezvoltării și perfecționării permanente a organizării muncii.

Studierea sistematică a modului în care se consumă timpul de muncă în procesul de producție are ca scop depistarea părților timpului de muncă folosite nerațional. De aceea, este necesar să se cunoască structura timpului de muncă al executantului.

Normarea muncii reprezintă activitatea desfășurată în vederea stabilirii cantității de muncă necesare pentru executarea unor lucrări sau pentru îndeplinirea unor funcții, în anumite condiții tehnico-organizatorice stabilite.

În acord cu metodologia EUROSTAT-ului, forța de muncă utilizată în procesul de producție este definită de numărul total de persoane angajate în activitatea de producție a unității de observare, în perioada analizată, indiferent dacă sunt plătite sau nu. Forța de muncă utilizată în această definiție este o mărime variabilă, care include elementele cuprinse în figura 1.11.

Din totalul personalului angajat, se exclud următoarele categorii:

- persoanele aflate în concediu medical pe termen lung - peste 5 zile lucrătoare;
- persoanele care efectuează stagiul militar;
- persoanele care sunt în concediu pentru creștere copil (până la 2 ani etc);
- persoanele care efectuează lucrări de reparații sau de întreținere;
- lucrătorii familiari incluși pe statele altei unități (ca activitate principală);
- persoanele care lucrează temporar pentru o altă unitate.

În prezent, numărul persoanelor care lucrează cu normă parțială a crescut foarte mult. Pentru calcularea corectă a productivității, se recomandă conversia angajaților cu normă parțială în echivalent cu normă întregă (completă), utilizând durata zilei de lucru și norma de lucru zilnică prevăzută prin contractul de angajare, exprimată în ore de activitate pe zi.

Resursele materiale sunt reprezentate de clădiri și utilaje de producție, întâlnite și sub denumirea de resurse capitale, de materii prime, materiale și resurse energetice.

Clădirile reprezintă o componentă a capitalului fix, care participă la mai multe cicluri de producție, se consumă și își transmite valoarea asupra produselor sau serviciilor în mod treptat. Utilajele de producție sunt tot o componentă a capitalului fix și sunt reprezentate de ansamblul mașinilor, instalațiilor, mijloacelor de transport, aparatelor, uneltelor, echipamentelor și accesoriilor destinate realizării procesului de producție.

Utilajul de producție se prezintă sub următoarele forme:

- mașini simple de prelucrat;
- mașini-agregat;
- mașini semiautomate;
- mașini automate.

Materiile prime și materialele sunt componente ale capitalului circulant asupra cărora se acționează în timpul procesului de producție.

Materiile prime pot fi grupate astfel:

- materii prime de bază, care după derularea procesului de producție se regăsesc în componenta produsului finit;
- materii prime auxiliare, care, în timpul derulării procesului de producție, își pierd substanța din cauza prelucrării și nu se regăsesc în componența produsului finit.

Resursele financiare pot proveni din sursele proprii ale unității, precum raportul asociaților și al acționarilor, din profitul întreprinderii sau din surse străine, precum împrumuturile bancare. **Resursele informaționale** încep să prezinte o importanță din ce în ce mai mare în cadrul întreprinderii, în general, și al procesului de producție, în special. Acest fenomen se datorează faptului că progresul tehnic este principalul factor de producție, în condițiile în care resursele materiale devin mai rare și mai scumpe, iar cerințele consumatorilor se diversifică și se înmulțesc.

De asemenea, informația reprezintă un element care aduce un plus de cunoaștere, în condițiile în care competiția dintre agenții economici devine tot mai acerbă, obligându-i pe aceștia să dețină un sistem informațional foarte bine pus la punct.

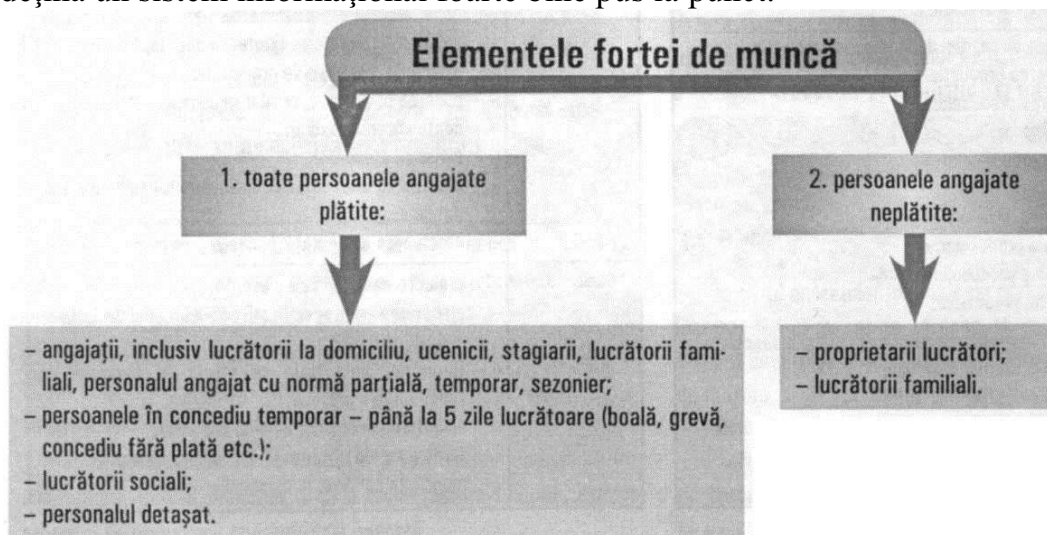

Fig. 1.11 Elementele forței de muncă utilizate în procesul de producție

Rețetele tehnologice sau tehnologiile de fabricație, programele software, inovațiile, invențiile, situația pieței unui anumit produs, un articol legislativ, o normă juridică cu aplicabilitate în firmă și favorabilă acesteia, prețurile materiilor prime pe diverse piețe etc, toate acestea reprezintă informații posibile pentru agentul economic.

Din punct de vedere valoric, pot fi incluse în categoria intrărilor și totalitatea cheltuielilor efectuate de unitatea economică, pentru obținere a produselor finite.